

(*)Facultade de Ciencias da Educación

(*)Presentación da Facultade

(*)

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

(*)Equipo Decanal

(*)

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

(*)Localización

(*)

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.**Dirección postal:**

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

(*)Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación

Subjects

Year 1st

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
002M066V06101	Orientación e Función Titorial	1st	3.5
002M066V06102	Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario	1st	4.5
002M066V06103	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos	1st	4.5

O02M066V06104	Sistema Educativo e Educación en Valores	1st	3.5
O02M066V06105	Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas	1st	4
O02M066V06106	Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular	1st	4
O02M066V06107	A Innovación e a Investigaicón Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar	1st	6
O02M066V06252	A Atención á Diversidade e a súa Intervención	2nd	4
O02M066V06253	A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación	2nd	4
O02M066V06254	Formación Académica e Profesional	2nd	4
O02M066V06301	Prácticas Externas	2nd	12
O02M066V06401	Traballo Fin de Máster	2nd	6

IDENTIFYING DATA				
Orientación e Función Titorial				
Subject	Orientación e Función Titorial			
Code	002M066V06101			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	3.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Domínguez Pérez, María Teresa			
Lecturers	Domínguez Pérez, María Teresa Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
E-mail	mtdominguezperez@uvigo.es			
Web	http://http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	O principal papel desta materia no Máster de profesorado de secundaria é axudar a comprender, a través da información, a actividade e a reflexión, o concepto, sentido e funcións da orientación e tutoría nos centros docentes nos que se imparte a etapa de educación secundaria.			

Competencias		
Code		Typology
CG1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.	• saber
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.	• saber • saber facer
CG6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.	• saber • saber facer
CG7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber facer
CG9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos	• saber
CG11	Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.	• saber • saber facer
CG13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino	• saber
CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos	• saber facer
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber facer
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber • saber facer
CE7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.	• saber • saber facer
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	• saber facer
CE12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.	• saber facer • Saber estar / ser

CE25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.	• saber facer
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber • saber facer
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.	• saber • saber facer
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Comprender os conceptos de orientación e de tutoría así como as súas relacións coa función docente.	CG1 CG11 CG13 CE7 CE25 CT1
Valorar a importancia da orientación e da tutoría no ensino en secundaria.	CG1 CG13 CE7 CE10
Sensibilizar ó profesorado da necesidade de participar activamente na orientación e tutoría sistemática dos seus alumnos/as.	CG11 CE25 CT3
Coñecer as principais referencias lexislativas relacionadas coa orientación e a tutoría.	CG4 CG13 CT1 CT2
Comprender a organización e a estrutura do Plan de Acción Titorial para un centro de enseñanza.	CG1 CG6 CG11
Delimitar as funcións, tarefas, contidos e destinatarios da intervención titorial.	CG11 CG18
Coñecer algunhas técnicas e instrumentos de traballo a empregar na realización da labor titorial.	CG6 CE7 CE12
Informar e asesorar ás familias respecto do proceso de ensino-aprendizaxe dos seus fillos así como a orientación persoal, académica e profesional que precisen.	CE10 CE12 CT3
Dispoñer de habilidades sociais e ser capaz de aplicar estratexias para a resolución de conflitos.	CG18 CE3
Ser capaz de abordar e resolver problemas de disciplina na aula.	CG7 CG9 CG18
Ser quen de promover e manter a comunicación coa familia e o entorno.	CE10 CE12
Ser capaz de diseñar e aplicar programas de atención ó alumnado e á diversidade, así como de apoio ás familias.	CG7 CE4 CE10 CT1 CT2

Contidos

Topic		
1. Bases conceptuais do ámbito disciplinar.	1.1. Conceptos e principios da Orientación.	
	1.2. A función titorial: concepto e contidos.	
2. Bases lexislativas da orientación e función titorial.	2.1. Das leis orgánicas ao decreto 120/1998 e orde da Consellería de Educación que o desenvolve.	
	2.2. Outras disposicións relacionadas coa Orientación e a tutoría: regulamentos orgánicos dos centros, currículo, avaliación psicopedagóxica e atención á diversidade.	
3. Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.	3.1. Funcións do diagnóstico na educación secundaria: preventiva e correctiva.	
	3.2. Diagnóstico e atención á diversidade.	
	3.3. O diagnóstico nas dificultades de aprendizaxe.	

4. Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade.	4.1. Programas de intervención na atención á diversidade.
5. Medidas de atención á diversidade e adaptacións curriculares.	4.1. Principais estratexias.
6. Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Tutorial. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.	5.1. Medidas de atención á diversidade.
7. A participación das familias en centros e a súa orientación.	5.2. As adaptacións do currículo.
	6.1. Concepto de plan de acción tutorial (PAT) para a educación secundaria.
	6.2. Deseño, execución e avaliación dun PAT na educación secundaria.
	6.3. A actividade orientadora do profesorado tutor: estratexias e técnicas.
	7.1. A relación familias-profesorado tutor.
	7.2. As familias na toma de decisións nos centros de secundaria.
	7.3. A orientación ás familias dende a tutoría e o departamento de orientación dos centros.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	12	24	36
Resolución de problemas	4	30	34
Traballo tutelado	1	13.5	14.5
Actividades introdutorias	1	0	1

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Aportacións teóricas.
Resolución de problemas	Realización de exercicios.
Traballo tutelado	Traballos materia.
Actividades introdutorias	Actividades introdutorias.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Resolución de problemas	Axuda personalizada para enfocar correctamente os problemas ou exercicios propostos. Pode prestarse na clase ou fora dela en horario de tutorías do profesorado. De forma individualizada ou atendendo ao equipo que a solicite.
Traballo tutelado	A atención préstase ao alumnado para acordar o tema ou problema dun traballo sobre a tutoría en secundaria, facilitarlle un enfoque, unha bibliografía e unha posible estrutura para o mesmo. Asemade esta axuda mantense ao longo do traballo de forma que sirva de apoio e acompañamento do alumnado e garante un bo remate do mesmo.

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor e expolo na clase. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	40	CG1 CG4 CG7 CG11 CG13 CG18 CE25 CT1 CT2

Traballo tutelado	O estudante elabora coa axuda do profesor/a un traballo do cal presenta o resultado. Para facelo requírese recompilar información e mobilizar competencias adquiridas. Valórase a presentación, estrutura, calidade do contido, orixinalidade, innovación, actualización documental e entrega no prazo establecido.	40	CG1 CG4 CG6 CG11 CE3 CE7 CE10 CE12 CT1 CT2 CT3
-------------------	---	----	--

Other comments on the Evaluation

- Para acadar unha **avaliación continua positiva**, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.

- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do programa da materia. É necesario respectalos estritamente para ser cualificados na avaliación continua.

- O alumnado que **non obteña unha avaliación continua positiva** sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará baseada na rigurosidade e profundización dos coñecimentos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B., Orientación familiar: intervención familiar en el ámbito de la diversidad, 1, Sanz Torres, 2012, Madrid

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R., Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos., 1, Wolters Kluwer España., 2012, Barcelona

MARTÍN, E. y MAURI, T., Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva, 1, Graó, 2011, Barcelona

MONGE, C., Tutoría y orientación educativa. Nuevas competencias 1 Wolters Kluwer España 2009 Libro, 1, Wolters Kluwer España., 2009, Bizkaia

SOBRADO, L., FERNÁNDEZ, E. e RODICIO, M. L. (coords.), Orientación Educativa. Nuevas tendencias 1 Biblioteca Nueva, 1, Biblioteca Nueva, 2012, Madrid

Complementary Bibliography

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.), Manual de Orientación y Tutoría, 1, Praxis, 1998, Barcelona

LÓPEZ, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T., Orientación escolar y tutoría, 1, Grupo Editorial Universitario, 2005, Granada

LOZANO, J. CEREZO, M.C., ALCARAZ, S., Plan de atención a la diversidad., 1, Alianza Editorial, 2015, Madrid

MARTÍN, E. e ONRUBIA, J., Orientación y tutoría. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza, 1, Graó, 2011, Barcelona

MARTÍNEZ, M. de C.; ÁLVAREZ, B. e FERNÁNDEZ, A.P., Orientación Familiar: Contextos, evolución e intervención, 1, Sanz Torres, 2009, Madrid

Revista Española de Orientación y Psicopedagogía,

Revista de Investigación Educativa RIE,

Revista de Educación,

Revista Galego-Portuguesa de Psicología e Educación,

CNICE- MEC, recursos para a Educación Secundaria Obrigatoria,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Investigación e Innovación na Educación Secundaria/O02M066V02205

Prácticas Externas/O02M066V02301

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V02103

Sistema Educativo e Educación en Valores/O02M066V02104

Tecnoloxía e Informática para o Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02208

Subjects that it is recommended to have taken before

A Ciencia e a súa Metodoloxía para Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02201

Organización da Aula-Obradoiro de Tecnoloxía/O02M066V02212

IDENTIFYING DATA**Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario**

Subject	Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario			
Code	O02M066V06102			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinator	García Señorán, María del Mar			
Lecturers	Conde Rodríguez, María Ángeles García Señorán, María del Mar			
E-mail	msenoran@uvigo.es			
Web				
General description	A presente materia ten un carácter básico e común para tódalas especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuatrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicológicos (cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ó longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de docentes da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ó desenvolvemento dos adolescentes a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe			

Competencias

Code	Typology
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber • saber facer
CG7 Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8 Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.	• saber • saber facer
CG9 Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos	• saber • saber facer
CE1 Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.	• saber
CE2 Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.	• saber
CE3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber • saber facer
CE4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber • saber facer
CE5 Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Coñecer e comprender os procesos de desenvolvemento adolescente e deseñar estratexias educativas e psicosociais para a súa promoción.	CG3 CG7 CG8 CG9 CE1 CE2 CE3 CT3
Comprender os procesos de interacción educativa na aula e os procesos cognitivos, metacognitivos e afectivo-motivacionais que subxacen á aprendizaxe, e planificar e aplicar estratexias para a súa promoción.	CG3 CG8 CG9 CE2 CE5 CT3
Deseñar propostas de actuación educativa para alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, acordes coa organización do centro docente.	CG3 CG7 CG8 CG9 CE4 CE5 CE9 CT3

Contidos

Topic	
1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVEMENTO E EDUCACIÓN	1.1. Conceptos de desenvolvemento, factores, teorías
2. PSICOLOXÍA EVOLUTIVA	2.1. Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia. 2.2. Desenvolvemento cognitivo na adolescencia. 2.3. Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia
3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	3.1. Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.2. Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.3. Factores Intrapersoais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos. 3.4. Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos
4. DIFICULTADES DE APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	4.1. Descrición, avaliación e intervención.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8.5	0	8.5
Traballo tutelado	12	82	94
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballo tutelado	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto de xeito individual como grupal, baixo a dirección das docentes

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Proporcionaranse directrices para o desenvolvemento dos traballos de aula, resolveranse dúbidas e discutiránse as iniciativas expostas polo alumnado durante a realización de actividades.

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Traballo tutelado	Actividades e prácticas a resolver na clase	70	CG3 CG7 CG9 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE9 CT3
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas sobre os contidos do temario	30	CG3 CG7 CG8 CG9 CE1 CE2 CE5

Other comments on the Evaluation

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser, a lo menos do 80%; estando admitido faltar ó 20 % da presencialidade.

Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan tanto na proba tipo test como nos traballos de aula como mínimo un 50% da cualificación nese apartado.

O alumnado que non poida seguir a avaliación continua realizará unha proba dos contidos da materia, na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da nota final. Os pormenores e características de dita proba serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia ou cando se faga a consulta persoalmente.

Aqueles estudantes que non superen as probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información**Basic Bibliography**

- Coll, C. (Coord.), Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria, Graó, 2010, Barcelona
- Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps), Desarrollo psicológico y educación, 2. Psicología de la Educación, Alianza, 2001, Madrid
- García-Madruga, J.A. y Delval, J., Psicología del Desarrollo I, 1ª, UNED, 2010, Madrid
- González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., Manual de Psicología de la Educación, Pirámide, 2002, Madrid
- Martín, C. y Navarro, J.I. (Coords.), Psicología para el profesorado de Educación Secundaria y Bachillerato, Pirámide, 2011, Madrid
- Palacios, J., Marchesi, A. y Coll, C. (Comps.), Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva, Alianza, 1999, Madrid
- Santrock, J.W., Psicología del desarrollo, McGraw-Hill., 2006, México
- Santrock, J.W., Psicología de la Educación, McGraw-Hill, 2006, México
- Shaffer, D.R. y Kipp, K., Psicología del Desarrollo. Infancia y Adolescencia, 7ª, CENGAGE Learning, 2007, México

Complementary Bibliography

IDENTIFYING DATA**Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos**

Subject	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos			
Code	002M066V06103			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Dpto. Externo			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Fernández Rodríguez, Jennifer Ricoy Lorenzo, María Carmen			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	O Máster de Educación Secundaria obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas da Universidade de Vigo é de tipo profesionalizante e ten carácter oficial. Por tanto este máster, como os da súa clase, desembocará na adquisición dun título universitario da área de Educación. A formación neste máster está orientada a capacitar aos licenciados, arquitectos, inxeneiros e graduados en áreas específicas (xeografía e histórica, tecnoloxía e informática, etc.) para desenvolver o labor como profesores/as de secundaria. O seu contido curricular no plano de estudos agrúpase ao redor de tres módulos (común, específico e prácticum), cun total de 60 créditos anuais. A materia de Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos forma parte do módulo común, ten carácter obrigatorio e conta con 4,5 créditos ECTS.			

Competencias

Code	Typology
CG1 Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.	• saber
CG2 Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.	• saber
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber facer
CG4 Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.	• saber facer • Saber estar / ser
CG5 Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.	• saber facer
CG6 Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.	• saber facer
CG7 Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber facer • Saber estar / ser
CG10 Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.	• saber facer • Saber estar / ser
CG16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.	• saber facer • Saber estar / ser
CG17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.	• saber facer • Saber estar / ser

CG18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos	• saber facer • Saber estar / ser
CE4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber • saber facer
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber facer • Saber estar / ser
CE13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE17	Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares	• saber • saber facer
CE18	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.	• saber • saber facer
CE19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.	• saber facer
CE20	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.	• saber facer
CE22	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.	• saber facer
CE23	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.	• saber
CE27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.	• saber • saber facer
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.	• saber facer
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Coñecer a lexislación da educación secundaria obrigatoria, bacharelatos, formación profesional e ensino de idiomas.	CG1 CG5 CE17 CT1
Identificar e promover modelos de liderato democráticos.	CG3 CG6 CG7 CG16 CE9 CT2 CT3
Ser capaz de promover o traballo en grupo.	CG16 CE9 CT3
Deseñar e desenvolver proxectos educativos e unidades de programación que permitan adaptar o curriculum oficial ao contexto sociocultural	CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG18 CE4 CE13 CE19 CE27 CT1 CT2 CT3

Crear diseños curriculares segundo diferentes modelos, proxectando en cada caso a toma de decisións dunha forma auto-reflexiva e crítica.	CG3 CG5 CG6 CG7 CG10 CE4 CE9 CE13 CE17 CE22 CE23 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3
Programar e implementar procesos de avaliación: coñecemento e habilidade da implementación de procesos evaluativos.	CG1 CG3 CG4 CG16 CG17 CE4 CE9 CE18 CE31 CT1 CT2 CT3
Utilizar diferentes metodoloxías en función do proceso de E-A adecuando as súas características en funcións dos diferentes contextos ou situacións.	CG1 CG2 CG4 CG6 CG10 CG17 CE13 CE19 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3
Construir, seleccionar e avaliar materiais didácticos adecuando estes ao saber facer do alumnado	CG1 CG2 CG7 CE13 CE19 CE20 CT1 CT2 CT3
Dominar as diferentes técnicas e tipos de avaliación e responsabilizarse cos procesos avaliativos.	CG2 CG3 CG4 CG10 CG18 CE4 CE27 CE31 CT1 CT2 CT3

Contidos

Topic	
Bases conceptuais do ámbito da didáctica:	Modelos de ensinanza e de currículo. Modelos de liderazgo en educación e traballo en equipo.
Estrutura curricular e organizativa:	Lexislación educativa: Decretos do curriculum. Organización académica e administrativa, e dirección.

Compoñentes didácticos e organizativos (deseño obxectivos, competencias, contidos, actividades, metodoloxía, principios e didáctico): estratexias, recursos didácticos, organización da aula, avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe, etc.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8	25	33
Resolución de problemas de forma autónoma	7	25	32
Aprendizaxe baseado en proxectos	5	20	25
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10.5	10.5
Traballo	2	10	12

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición oral da docente apoiada en recursos didácticos, particularmente en medios audiovisuais e TIC, así coma en diferentes estratexias dirixidas a acaptar a atención do alumnado e a motivalo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización de actividades na aula. O seu desenvolvemento estará vinculado cos contidos nucleares da materia.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Desenvolvemento de diferentes actividades autónomas apoiándose en medios dixitais.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Aprendizaxe baseado en proxectos	O profesorado para o desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc. facilitará ao alumnado, tanto de forma presencial coma virtual (principalmente a través de email, de Faltic ou de outras plataformas da nube), apoio puntual e controlado para propiciar progresivamente a súa capacidade de autonomía.
Tests	Description
Traballo	Atenderase en pequenos grupos ao alumnado dentro da aula, así coma fora da clase a través de medios dixitais para axudarlle a desenvolver adecuadamente traballos ou proxectos sobre algún tema monográfico.

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Aprendizaxe baseado en proxectos	Valorarase o desenvolvemento de competencias a partir da integración de diversas estratexias de aprendizaxe con microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, recursos dixitais, etc. Ata 3 ptos.	30	CG3 CG4 CG5 CG6 CG10 CE4 CE13 CE17 CE22 CE27 CE31 CT2

Resolución de problemas de forma autónoma	Valoraranse a implicación e adecuación de actividades relacionadas coa parte teórica e práctica da materia desenvoltas polo alumno/a na aula. Ata 2 ptos.	20	CG1 CG2 CG7 CG16 CG17 CE13 CE17 CE27 CT3
Traballo	Na valoración do conxunto de pequenos traballos/actividades teranse en conta o grado de adecuación ás consignas dadas pola/o docente. Valorarase a calidade dos traballos/actividades e/ou proxectos realizados de xeito individual ou en pequeno grupo. Ata 5 ptos.	50	CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG10 CG18 CE4 CE9 CE19 CE20 CE22 CE31 CT1 CT2 CT3

Other comments on the Evaluation

Observacións:

- Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto asistencia a clase e a realización do traballo para a avaliación continua é obrigatoria. Esta asistencia debe ser, alomenos, do 80 % estando admitido faltar ao 20 % da presencialidade.
- Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase e/ou en Faitic e tamén é necesario cumprilos para ser cualificados na avaliación continua ou final.
- O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do máster para os exames oficiais. Cabe resaltar que esta proba estará composta dun traballo (30%) e un examen (70%), tendo que obter alomenos o 50% da puntuación en cada unha para realizar o cómputo. En caso de superar unha das probas da materia (traballo ou exame) conservarase a súa calificación dentro do mesmo curso académico, pero na Acta académica figurará como non superada e colocarse a media resultante da puntuación global obtida (atendendo previamente a súa respectiva ponderación).

Máis información sobre o proceso de avaliación así como sobre o tipo de exame, as orientacións para a realización do traballo, data de entrega, etc. será facilitada baixo demanda do alumnado que precise, ao non poder superar a materia por avaliación continua.

Na web do mestrado poden consultarse as datas do exame oficial: <http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

- Canton Mayo, I.; Pino Juste, M., Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento, Alianza, 2013, Madrid
- De la Herrán, A.; Paredes, J., Didáctica general: la práctica de la enseñanza en Educación Infantil, Primaria y Secundaria, McGraw-Hill, 2008, Madrid
- Domingo Segovia, J.; Pérez Ferra, M. (Coords.), Aprendiendo a enseñar (Manual + Prácticas), Pirámide, 2017, Madrid

Complementary Bibliography

- Olaz Capitán, A. J., Cómo trabajar en equipo a través de competencias, Narcea, 2016, Madrid

Recomendacións

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/O02M066V02102

IDENTIFYING DATA**Sistema Educativo e Educación en Valores**

Subject	Sistema Educativo e Educación en Valores			
Code	O02M066V06104			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	3.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	Carrera Fernández, María Victoria			
Lecturers	Carrera Fernández, María Victoria Fernández Simo, Jesús Deibe			
E-mail	mavicarrera@uvigo.es			
Web	http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/grao-educacion-social/titorias?ficha_profesor=216			

General description Toda práctica de intervención educativa afonda as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que os seus fins lle asignan. A posición da persoa profesional do campo educativo que quere educar sin ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a daquela que quere guiar a alguén sen saber de onde parte, por onde vai e cara ónde se dirixe.

Esta é a razón pola que, antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para logralo.

Para iso, e en primeiro lugar, é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas sobre a educación, e polo tanto afastadas das realidades educativas, incide, sen embargo, en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para logo aplicar mellor as innovacións educativas e, en definitiva, para mellorar a calidade da educación.

De seguido, é obrigado determinar que entendemos por educación, xa que ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá, porque a todas as persoas lles afecta de algún xeito, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación.

Ademais, existen moitos conceptos afíns á educación como formación, ensinanza, aprendizaxe, instrucción, capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos similares e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización.

Asimesmo, a educación non se pode reducir soamente a aquela que é impartida na escola -Educación Formal-, xa que as persoas se educan máis aló dela e os influxos que se reciben a partires doutros medios son tanto igual ou máis potentes que os que proceden da escola e mesmo interfíren na súa acción.

Polo tanto, se fai necesario traballar os conceptos de Educación non Formal, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións específicas, e diferenciadamente deseñados en función de explícitos obxectivos de formación, que non están directamente dirixidos á provisión dos graos propios do sistema educativo regrado; e de Educación Informal, que se refire a aqueles procesos educativos que se producen indiferenciados doutros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados, e que se dan no curso ordinario da vida.

Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle outorgou tanto á Educación Non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade; e, da defensa da virilidade ou da guerra, passuse á defensa da paz ou da tolerancia, valores nos que ata agora non educaba a escola e que a partires da transversalidade, como propoñía a LOGSE, e da inclusión da Educación en Valores da LOE, sí serían incluídos nos seus contidos.

Tendo en conta que a saída profesional deste curso de posgrao é a de ser docente en Educación Secundaria, un bloque de contido se centra exclusivamente no sistema educativo, co fin de introducir ó alumnado no universo da educación, prestando especial atención ós elementos que integran o sistema a as súas funcións en relación coa acción educativa. En consecuencia, se considerarán os axentes socioeducativos e as súas responsabilidades, pero tamén se prestará especial atención a algunhas institucións fundamentais como o Estado ou as Comunidades Autónomas, en tanto responsables da normativa educativa e da redacción e desenvolvemento da Lei Orgánica 2/2006 (LOE) e da actual Lei Orgánica 8/2013 (LOMCE).

Competencias		
Code		Typology
CG7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino	• saber • saber facer
CG14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.	• saber • saber facer
CE3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.	• saber
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.	• saber facer • Saber estar / ser

CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
1. Deseña e desenvolve espazos de aprendizaxe con especial atención á equidade, educación emocional e en valores, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto dos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sostible.	CG7 CG9 CG13 CE3 CE8 CE9 CE29 CE30 CT1 CT3
2. Coñece e valora o rol dos axentes socioeducativos (non formais e informais) nos procesos educativos formais propios das ensinanzas de secundaria.	CG7 CE9 CE30 CT3
3. Coñece a normativa legal e a organización institucional do sistema educativo español, a súa estruturación e principios fundamentais.	CG13 CG14 CE6 CT3
4. Coñece a evolución histórica das teorías educativas, facendo especial fincapé no personalismo pedagóxico e nas teorías que fundamentan a educación actual.	CG13 CG14 CE6 CE29 CT1 CT3

Contidos

Topic	
Bloque temático 1. O universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos (Educación Formal, Non Formal e Informal).	1.1. Concepto de educación: características xerais e diferenciadoras. 1.2. Clarificación terminolóxica. 1.3. Dimensións e piares da educación. 1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal. 1.5. Da escola tradicional ás escolas renovadas.
Bloque temático 2. Sistema educativo. os axentes socioeducativos (educadores, estudantes, familia) e a súa evolución.	2.1. O sistema educativo español. Análise histórico. LOGSE, LOCE, LOE, LOMCE. 2.2. A estrutura do sistema educativo actual. Ensinanzas obrigatorias e postobligatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. A Ensinanzas de Idiomas. 2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.
Bloque temático 3. Educación en Valores.	3.1. Marco conceptual da Educación en Valores e Actitudes. Cara unha convivencia pacífica. 3.2. Metodoloxía e estratexias didácticas ante os valores e as actitudes. 3.3. Avaliación de valores e actitudes. 3.4. Actitudes do profesorado ante os valores controvertidos. 3.5. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos e a Declaración dos Dereitos da Infancia: contexto de actuación para a Educación en Valores e Actitudes.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	8.5	0	8.5
Resolución de problemas de forma autónoma	0	60	60
Lección maxistral	8	0	8
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Simultaneamente á presentación dos bloques temáticos, se realizarán traballos prácticos, análise de situacións, estudos de caso e outras actividades vinculadas coas competencias a desenvolver.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realizará un traballo vinculado cos núcleos temáticos fundamentais da materia y coas competencias a desenvolver, segundo proposta previa do profesorado.
Lección maxistral	O profesorado presentará os núcleos temáticos fundamentais da materia.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos.
Traballo tutelado	Orientacións específica a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención personalizada en relación á elaboración dos diferentes exercicios e/ou problemas propostos.

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Lección maxistral	Recollida de sinaturas na aula	20	CG7 CG9 CG13 CG14 CE3 CE6 CE8 CE9 CE29 CE30 CT1 CT3
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos	40	CG7 CG9 CG13 CG14 CE3 CE6 CE8 CE9 CE29 CE30 CT1 CT3

Other comments on the Evaluation

Este Master ten modalidade de ensinanza presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos para a avaliación continua é obrigatoria. Esta asistencia debe ser, alomenos, do 80 %. Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase; é necesario cumprilos para ser cualificados en avaliación continua.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación, sobre os contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do Master para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e as súas características serán concretadas polo alumnado e o profesorado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Bibliografía. Fontes de información**Basic Bibliography**

Camps, V., Creer en la educación, Península, 1998, Barcelona
Cortina, A. (Coord.), La educación y los valores, Biblioteca Nueva, 2009, Madrid
Carreras, L., Cómo educar en valores, 4ª, Narcea, 1997, Barcelona
Colom, A. (Ed.), Teorías e institucións contemporáneas de la educación., Ariel, 1997, Barcelona
Delors, J. (Coord.), La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI, Santillana, 1996, Madrid
Palacios, J., La cuestión escolar. Críticas y alternativas, Laia, 1978, Barcelona
Trilla, J. (Coord.), El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI, Graó, 2001, Barcelona

Complementary Bibliography

Carrera, M.V., DePalma, R. & Lameiras, M., Toward a more comprehensive understanding of bullying in school settings, 2011, Educational Psychology Review, 23(4)
Carrera, M.V., Lameiras, M. & Cid, X.M., Una pedagogía transgresora para la prevención del bullying en el aula, 2011, Porto. En A. Días (Coord.), A solidão nos limiares da pessoa e da solidariedade: entre os laços e as fracturas sociais (pp. 139-146)
Caride, J.A. (Coord.), Los derechos humanos en la educación y la cultura, HomoSapiens, 2009, Argentina
Freire, P., La educación como práctica de la libertad, Siglo XXI, 1967, México
García, J.L., La sociedad educadora, Editorial Independiente, 2000, Madrid
Gimeno, J., La educación que aún es posible. Ensayos a cerca de la cultura para la educación., Morata, 2005, Madrid
Giroux, H., Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje, Paidós, 1990, Barcelona
Illich, I., La sociedad desescolarizada, Barral, 1976, Barcelona
Morín, E., Los siete saberes necesarios de la educación del futuro, Unesco, 1999, París
VV.AA., Pedagogías del Siglo XX, 2000, Cuadernos de Pedagogía. Especial 25 años
Educación SXX1,
Revista de Educación,
Revista de Educación Social,
Revista Española de Pedagogía,

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas**

Subject	Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas			
Code	O02M066V06105			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Dpto. Externo			
Coordinator	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
Lecturers	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
E-mail	cocampo@uvigo.es			
Web	http://http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	Esta materia ten a función de axudar ao alumnado a adquirir e desenvolver todo tipo de competencias que lle permitan exercer a orientación académica e profesional en centros de educación secundaria con coñecemento das bases legais que regulan a súa organización e funcionamento en Galicia, así como as claves conceptuais para comprender ambas as dimensións e desenvolverse adecuadamente no devandito contexto.			

Competencias

Code	Typology
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber facer
CG11 Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.	• saber facer
CG13 Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14 Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.	• saber • saber facer
CE1 Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.	• saber • saber facer
CE6 Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.	• saber
CE7 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• Saber estar / ser
CE12 Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.	• saber facer
CE19 Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.	• saber facer • Saber estar / ser
CE23 Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE25 Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE31 Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.	• Saber estar / ser
CT1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
1. Coñecer as bases teórico-legais da orientación no sistema educativo	CE6 CE7 CE25 CT1 CT3
2. Comprender a relación existente entre os distintos modelos de orientación psicopedagóxica e o sistema educativo	CG13 CG14 CE1 CE6 CE31 CT1
3. Analizar criticamente o modelo institucional de orientación existente na Comunidade Autónoma de Galicia	CG13 CE25 CT1
4. Diseñar un Plan de Orientación Académica e Profesional para educación secundaria	CG3 CG11 CG13 CE7 CE9 CE12 CE19 CE23 CT1
5. Valorar a orientación educativa como un factor de importancia para a calidade da educación.	CE7 CE9 CE25 CE31 CT3

Contidos

Topic		
1. A orientación como actividade educativa	1.1. Relación entre orientación e educación	
	1.2. A orientación no sistema educativo	
2. Principios e modelos de orientación	2.1. Os principios de prevención, desenvolvemento e intervención no contexto.	
	2.2. Modelos teóricos, de intervención e institucionais	
3. Instrumentos e técnicas de orientación	3.1. A relación entre modelo, técnica e instrumento	
	3.2. A observación sistemática, as probas psicopedagógicas e a entrevista	
4. Organización e funcionamento dos servizos de orientación	4.1. Os servizos internos: departamento de orientación e tutorías.	
	4.2. Os servizos externos: equipos dun ámbito e especialidade determinada.	
5. A tutoría como elemento da educación secundaria	5.1. A tutoría nos centros de secundaria: regulamentos	
	5.2. As funcións tutoriais na educación secundaria na Comunidade Autónoma de Galicia	
6. Principios de intervención psicoeducativa derivados dos enfoques sistémico e constructivista.	6.1. Os principios de intervención psicoeducativa na lexislación actualmente vixente.	
	6.2. A intervención psicoeducativa como actividade do departamento de orientación e o equipo de orientación específico	
7. Elementos de deseño curricular e os proxectos de realización curricular	7.1. Contidos de orientación académica e profesional como elementos do deseño e realización do currículo	
	7.2. Adecuación do currículo en función do diagnóstico psicopedagógico.	
8. Fundamentación psicolóxica e pedagóxica do currículo	8.1. Fundamentos psicolóxicos do currículo de secundaria e orientación académica e profesional.	
	8.2. Fundamentos pedagóxicos do currículo de secundaria e orientación académica e profesional.	
9. Plans e programas a desenvolver en educación	9.1. O plan de orientación académica e profesional (POAP) na educación secundaria na lexislación vixente.	
	9.2. O plan de acción tutorial (PAT) na educación secundaria actual.	
	9.3. O plan de atención á diversidade (PAD)	
	9.4. Plan de convivencia no centro (PC)	

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	4	12	16
Resolución de problemas	2	2	4
Estudo de casos	3	6	9
Debate	2	2	4
Traballo tutelado	2	16	18
Presentación	2	10	12
Traballo	2	16	18
Cartafol/dossier	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiantado. Resulta fundamental que as explicacións sirvan para axudar a comprender en termos legais e conceptuais o modelo institucional de orientación educativa e profesional que se acha vixente na Comunidade Autónoma de Galicia.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Empregarase como complemento da lección maxistral. Os problemas que poden propoñerse son os que normalmente se lle presentan aos departamentos de orientación dos centros con etapas de educación. secundaria
Estudo de casos	Análise dun feito ou problema real relacionado coa orientación psicopedagóxica coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Supón a aplicación dos conceptos teóricos e legais que se imparten na materia.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes centrado nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso ou no resultado dun problema. Esta estratexia empregarase con frecuencia como medio de lograr a participación do alumnado e impulsar a construción do coñecemento dentro da aula.
Traballo tutelado	Elaboración dun documento sobre orientación psicopedagóxica ou preparación de investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, videos, etc. Constitúe unha actividade autónoma do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción e exposición do resultado e que conta coa axuda e o seguimento do profesorado. Constitúe un elemento importante para a avaliación do alumnado e, xunto coa súa exposición, posúe un peso importante na súa cualificación
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, problema, exercicio, proxecto ou estudo de caso, normalmente tutelados polo profesorado. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo e xunto coa elaboración e resultado do traballo como tal posúe un peso importante na cualificación do alumnado.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Resolución de problemas	Nas clases e nas horas de tutoría
Estudo de casos	Nas clases e nas horas de tutoría
Traballo tutelado	Nas sesións de tutoría ao efecto
Tests	Description
Cartafol/dossier	Nas clases
Traballo	Nas clases e nas horas de tutoría

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	CG13 CG14 CT1 CT3

Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	CG3 CG11 CG13
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Neste sentido o plan de acción tutorial constituirá a fonte principal de situacións a expor.	20	CG3 CE7 CE31 CT1
Traballo tutelado	O estudante presentará o resultado obtido na elaboración, baixo a tutela do profesor/a, dun documento sobre a lexislación existente en España e Galicia en materia de Orientación académica e profesional en educación secundaria que incluíra algún comentario crítico. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	CG11 CE9 CE31
Cartafol/dossier	O/a estudante presentará un documento no que se recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación nesta materia.	15	CE19 CE25 CT3
Traballo	Realizar un plan de orientación académica e profesional tendo en conta os principios da orientación, os modelos teóricos, de intervención e institucionais vixentes paraun centro de secundaria.	15	CG3 CG13 CE7 CE9

Other comments on the Evaluation

1. Quen non acreditase a través dos medios expostos a adquisición e desenvolvemento das competencias enumeradas no presente documento haberá de someterse a unha proba posterior de avaliación, con preguntas de resposta curta e longa (véxase puntos 2 e 3) e presentar os traballos correspondentes para a acreditación daquelas competencias non avaliadas a través de proba de exame.
2. A asistencia é obrigatoria, polo que quen perda máis dun 15% da mesma deberá realizar unha proba de exame que constará de 10 cuestións, algunhas de resposta curta e outras de resposta longa, sobre os contidos da materia que se xulgará conforme aos criterios de logro das competencias e obxectivos da mesma. Asemade deberá entregar os traballos que lle encomende o profesor para avaliar as competencias que non poidan ser avaliadas mediante proba escrita de exame.
3. A proba terá lugar nas datas e horas que se sinalen pola dirección do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

CIDE, Orientación educativa, fundamentos teóricos, modelos institucionales y nuevas perspectivas, 1, Ministerio de Educación, Política Social y, 2009, Madrid: Ministerio de Educación, Política Social y

Sobrado, L. y Ocampo, C., Evaluación psicopedagógica y orientación educativa, 3, Estel, 2000, Barcelona

Xunta de Galicia, Orientación escolar e acción tutorial en Galicia, 1, Xunta de Galicia. Consellería de Educación e Orden, 2004, Santiago de Compostela

Complementary Bibliography

Graña, V., Manual lexislativo do ensino non universitario galego, 3, V. Graña editor, 2014, A Coruña

Sobrado, L., Fernández, E. y Rodicio, M. L. (coords.), Orientación Educativa. Nuevas tendencias, 1, Biblioteca Nueva, 2012, Madrid

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Prácticas Externas/O02M066V06301

Traballo Fin de Máster/O02M066V06401

Subjects that it is recommended to have taken before

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106

Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V06103

Orientación e Función Tutorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA**Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular**

Subject	Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular			
Code	002M066V06106			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Sarmiento Campos, José Antonio			
Lecturers	Sarmiento Campos, José Antonio			
E-mail	sarmiento@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	A través desta materia preténdese aproximar ao alumno aos modelos curriculares baseados en competencias, reflexionando sobre os cambios que se foron producindo nos sistemas educativos en torno ao enfoque de competencias. Desde este marco, analizarase a importancia da incorporación das competencias ao deseño curricular e a necesidade de adoptar diferentes estratexias para abordar o diagnóstico e a avaliación da competencia curricular nos centros educativos.			

Competencias

Code	Typology
CG13 Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino	• saber
CE1 Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE2 Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber • saber facer
CE4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber • saber facer
CE9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber • saber facer
CE10 Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11 Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Determinar a natureza e sentido do diagnóstico e a avaliación en educación	CE1 CE4 CE10
Definir as principais variables do diagnóstico e a avaliación en educación	CG13 CE1 CE2 CE11
Precisar e utilizar axeitadamente a metodoloxía do coñecemento diagnóstico e avaliador en educación	CG13 CE1 CE3 CE4 CE9 CE10 CE11 CT1
Identificar e valorar os condicionantes da calidade diagnóstica	CE3
Determinar as características, aportacións e limitacións dos diferentes recursos do diagnóstico en educación, así como as diferentes técnicas e modelos de avaliación	CE1 CE3 CE4 CT1
Utilizar axeitadamente os principais recursos do diagnóstico en educación en ámbitos de desenvolvemento cognitivo, social, emocional e curricular.	CG13 CE1 CE3 CE4 CE10 CE11 CT1
Realizar estudos diagnósticos e avaliacións de calidade, así como os informes correspondentes	CG13 CE1 CE2 CE4 CE11 CT1

Contidos

Topic	
Modelos e procesos de diagnóstico en escenarios orientadores	Métodos técnicas e instrumentos do diagnóstico Exploración de necesidades de Orientación e análise de variables persoais, situacionais e interactivas. Análise diagnóstica para a toma de decisións, paio e seguimento da Orientación
Avaliación da capacidade intelectual, das aptitudes básicas e doutras características persoais relacionadas cos procesos de ensino-aprendizaxe	Probas psicométricas
Avaliación das dificultades de aprendizaxe	Competencia lectora Automatización lectora Calidade de letra. Ortografía Dislexia: detección e pautas Competencia escrita Dificultades de aprendizaxe en matemáticas Correlatos socioemocionais das dificultades de aprendizaxe
Os informes diagnósticos	Elaboración e valoración nos procesos e logros educativos. Elaboración de informes psicoeducativos
Avaliación da competencia curricular	Probas estandarizadas Probas de elaboración propia

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	5	20	25
Traballo tutelado	5	20	25
Seminario	2.5	10	12.5
Aprendizaxe baseado en proxectos	2.5	10	12.5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	10	12.5
Cartafol/dossier	2.5	10	12.5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	Resolveranse exercicios na aula baixo a dirección do profesor. Desenvolveranse análises críticos. Lectura de textos. Elaboración de informes. Obradoiros e estudo de casos a través de técnicas grupales participativas.
Seminario	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Comprende a resolución de exercicios, traballos e debates sobre estes así como a súa exposición. Realizaranse simulacións e análise crítico de materiais. Analizaranse diferentes actividades e recursos de avaliación.
Resolución de problemas de forma autónoma	Documentación dos traballos realizados. Preparación das avaliacións

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Seminario	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados e o docente guía o proceso de resolución dos casos.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumando resolve problemas de avaliación de forma autónoma e o docente guía na súa solución.

Avaliación			
	Description	Qualification	Evaluated Competences
Aprendizaxe baseado en proxectos	Resolución de exercicios. Debates Exposición dos traballos	50	CG13
			CE1
			CE2
			CE3
			CE4
			CE9
			CE10
			CE11
Cartafol/dossier	Presentación, estrutura, actualización documental, e entrega en prazo.	50	CT1
			CG13
			CE1
			CE2
			CE3
			CE4
			CE9
			CE10
			CE11
			CT1

Other comments on the Evaluation

Para acadar unha **avaliación continua positiva**, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.

Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do

programa da materia. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua.

O alumnado que **non obteña unha avaliación continua positiva** sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará baseada na rigurosidade e profundización dos coñecimentos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia. Constará de catro preguntas teórico-prácticas a desenvolver e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Santana Vega, L. E., Orientación educativa e intervención psicopedagógica, Pirámide, 2015, Madrid

Ayala Flores, C.L., Evaluación e informes psicopedagógicos, CEPE, 2001, Madrid

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, DECRETO 120/1998, do 23 de abril, polo que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia., 1998,

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, ORDE do 24 de xullo de 1998 pola que se establece a organización e funcionamento da orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia regulada polo Decreto 120/1998, 1998,

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, ORDE do 31 de outubro de 1996 pola que se regula a avaliación psicopedagóxica dos alumnos e alumnas con necesidades educativas especiais que cursan as ensinanzas de réxime xeral, e se establece o proc, 1996,

Complementary Bibliography

Bellver Cebria, V. R., Instrumentos para la evaluación psicopedagógica y psicológica en el marco escolar, Promolibro, 2006, Valencia

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**A Innovación e a Investigación Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar**

Subject	A Innovación e a Investigación Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar			
Code	O02M066V06107			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	El desarrollo de competencias y contenidos a través de esta materia tienen principalmente la finalidad de posibilitar la mejora de la calidad del asesoramiento prestado por el orientador/a al alumnado de secundaria y su apoyo al profesorado de las distintas disciplinas curriculares. Todo ello, con el objeto de optimizar la atención personalizada y grupal al alumnado y de promover la innovación didáctica y los procesos de indagación y análisis sistemático que incentiven la renovación pedagógica en los centros.			

Competencias

Code	Typology
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber facer
CG4 Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.	• saber facer
CG12 Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación	• saber facer • Saber estar / ser
CG16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.	• saber facer • Saber estar / ser
CG17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.	• saber facer • Saber estar / ser
CE7 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.	• saber • saber facer
CE9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber facer • Saber estar / ser
CE12 Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE13 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.	• saber • saber facer
CE14 Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.	• saber

CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.	• saber facer
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Planificar, desenvolver e avaliar procesos de orientación educativa, tanto individualmente como en colaboración con outros compañeiros-as.	CG3 CG12 CG16 CE7 CT1 CT3
Ser capaz de buscar información en diversos soportes e de transformala para aplicala aos procesos de orientación e ensino, así como de comunicala.	CG4 CG17 CE7 CE13 CE14 CT1 CT2
Ser capaz de avaliar, indagar e de promover a innovación relativa o departamento de orientación e difundilas na comunidade educativa e entre outros profesionais da educación.	CG12 CE7 CE9 CT1 CT3
Ser capaz de traballar en equipo implicándose en cuestións relativas a orientación educativa.	CG16 CE14 CT3
Ser capaz de identificar, analizar e deseñar boas prácticas de orientación.	CG3 CG12 CE14 CT1 CT2
Identificar situacións problemáticas relativas ó proceso de aprendizaxe do alumnado e de propoñer alternativas ou solucións.	CG3 CG4 CE13 CT2 CT3
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas de investigación e avaliación en procesos de orientación educativa e familiar.	CG12 CE12 CT1
Ser capaz de utilizar bibliografía e ferramentas dixitais para a procura e almacenamento de recursos bibliográficos, de diagnóstico e estratexias didácticas.	CG17 CE7 CT1 CT2

Contidos

Topic	
Innovación educativa e desenvolvemento profesional.	- Marco teórico, profesional e legal da innovación educativa - Pautas para a elaboración dos proxectos de innovación educativa - O rol do orientador - Na análise das prácticas educativas - Na formación continua do profesorado - No liderazgo educativo - Coñecemento de innovacións relevantes e actuais no ámbito da orientación
A investigación educativa	- Modalidades principais da investigación educativa. - A investigación-acción como instrumento de formación continua e desenvolvemento profesional do docente - Deseño de proxectos de investigación - Instrumentos de recollida de datos e avaliación: tipos e características técnicas. - Técnicas de análise en investigación e avaliación educativa. - Coñecemento de investigacións relevantes no ámbito da orientación

As TICs como instrumento de apoio á orientación, - As TIC e o desenvolvemento da investigación educativa para orientar e mellorar o proceso de ensino-aprendizaxe.

- O uso de bases de datos como apoio á investigación e á innovación educativa.
- Como citar e elaborar as referencias bibliográficas dos documentos científicos de tipo educativo, lexislación, informes, etc. en soporte impreso e electrónico.
- Ferramentas Web para a comunicación a colaboración e/ou o traballo en equipo.
- Aplicacións telemáticas e recursos web para a orientación.
- Coñecemento de portais de orientación europeos.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	9	25	34
Resolución de problemas de forma autónoma	12	16	28
Prácticas en aulas informáticas	6	21	27
Traballo tutelado	0	48	48
Presentación	3	10	13

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se resolverán diferentes situacións problemáticas relacionadas coa materia. O alumno/a aplicará procedementos para a transformación e interpretación da información. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticas en aulas informáticas	Atención personalizada ao alumnado a través de: asesoramento de modo presencial na aula; a través do teléfono; vía correo electrónico; Teleformación coa plataforma Faitic; etc.
Traballo tutelado	O profesorado ofrecerá apoio ao alumnado para a realización de pequenos traballos/actividades fundamentalmente de aula, orientarao e resolveralle dúbidas.

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Prácticas en aulas informáticas	Valoración de deseños, de técnicas e recursos confeccionados. Ata 5 punto sobre 10.	50	CG12 CE9 CT1 CT2 CT3
Traballo tutelado	Valoración do informe escrito resultado do traballo tutelado. Ata 2 puntos sobre 10.	20	CG3 CE9 CT1 CT2 CT3

Presentación	Presentación e defensa oral e/ou informática de traballos realizados. Ata 1 puntos sobre 10.	10	CG4 CE7 CE9 CT1 CT2 CT3
Resolución de problemas de forma autónoma	Valoración relativa a participación activa nas tarefas realizadas na aula e ao nivel acadado. Ata 2 puntos sobre 10	20	

Other comments on the Evaluation

OBSERVACIÓNS

As actividades non realizadas e as competencias non adquiridas na primeira convocatoria poderán completarse na convocatoria de xuño-xullo.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua deber realizar un exame escrito que recolla os contidos fundamentais da materia, cunha valoración de ata 7 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 3,5 pto para computalos cos obtidos no traballo). Terá que levar a cabo un traballo que concretará e orientará a profesora, cunha valoración de ata 3 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 1,5 pto para computalos cos obtidos no exame).

No caso de superar unha das probas da materia (traballo ou exame) conservarase a súa cualificación dentro do mesmo curso académico, pero na Acta académica figurará como non superada e colocarse a media resultante das puntuacións obtidas (atendendo previamente a súa respectiva ponderación).

Máis información sobre o proceso de avaliación así como sobre o tipo de exame, as orientacións para a realización do traballo, data de entrega, etc. será facilitada baixo demanda do alumnado que precise, ao non poder superar a materia por avaliación continua.

Na web do mestrado poden consultarse as datas do exame oficial: <http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Dawn, M., Métodos visuales, narrativos y creativos en investigación cualitativa, Narcea, 2017, Madrid

Gallego Ortega, J. L.; Rodríguez Fuentes, A., La alteridad en educación. Teoría e investigación, Pirámide, 2016, Madrid

Ricoy, M.C., La construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa, 2009, Guadalbullón, 14, 29-45.

Romera-Urueña, M. J., La investigación-acción en la formación del profesorado, 2011, Revista Española de Documentación Científica, 34(4), 597-614

Velaz-de-Medrano, C., Blanco-Blanco, A.; Manzano-Soto, N., Cobertura de necesidades de orientación y tutoría en la Educación Obligatoria: estudio en nueve comunidades autónomas, 2012, Revista de Educación, nº extraordinario, 138-173

Complementary Bibliography

Bolívar, A. et al., La investigación biográfico-narrativa en educación, La Muralla, Madrid

Carr, W. y Kemmis, S., Teoría crítica de la enseñanza. La investigación-acción en la formación del profesorado, Martínez Roca, Barcelona

Contreras, J. y Pérez de Lara, N., Investigar la experiencia educativa, Morata, Madrid

Jakku-Shivonnene, R. y Niemi, H., Aprender de Finlandia. La apuesta por un profesorado investigador, MEC, Madrid

Villar Angulo, L.M. et al., Creación de la excelencia en la Educación Secundaria, Pearson, Madrid

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/O02M066V06253

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106

Subjects that it is recommended to have taken before

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/O02M066V06102

Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V06103

Orientación e Función Titorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA				
A Atención á Diversidade e a súa Intervención				
Subject	A Atención á Diversidade e a súa Intervención			
Code	O02M066V06252			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán			
Department	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Deaño Deaño, Manuel			
Lecturers	Deaño Deaño, Manuel			
E-mail	deano@uvigo.es			
Web				
General description	Esta materia está pensada para axudar aos profesores e profesionais do ensino a identificar as principais dificultades de aprendizaxe dos alumnos de secundaria e poder intervir *psicoeducativamente con eles desde unha perspectiva *inclusiva, participativa, *prescriptiva, mediada e curricular.			

Competencias

Code	Typology
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber facer
CE3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber facer
CE4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber facer
CT3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Coñecer os procesos e recursos para a prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia, os procesos de avaliación e de orientación académica e profesional	CG3 CE4 CT3
Utilizar os principios da educación *inclusiva como eixo para o desenvolvemento da acción orientadora.	CG3 CE3 CT3
Desenvolver e aplicar metodoloxías didácticas que favorezan a atención á diversidade do alumnado, adaptando a acción educativa ás súas diferentes características persoais e colectivas.	CG3 CE3 CT3
Adquirir as habilidades necesarias para identificar as necesidades educativas do alumnado e deseñar estratexias de intervención.	CG3 CE3 CT3

Contidos

Topic	
Atención ás Necesidades Específicas de Apoio Educativo	Tipos e fontes de diversidade Trastornos e dificultades na aprendizaxe Dificultades no desenvolvemento e na aprendizaxe Trastornos do desenvolvemento psíquicos, físicos e sensoriais Problemáticas socioculturais actuais e a súa repercusión na aprendizaxe

Intervención *psicoeducativa para dar resposta á diversidade do alumnado *Inclusiva, mediada, *metacognitiva

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	20	0	20
Traballo tutelado	5	10	15
Estudo de casos	5	10	15
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	40	50

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Actividades expositivas del profesor acerca de los contenidos básicos de la materia. :(Error Fetching http headers:http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Traballo tutelado	Resolución de ejercicios en el aula a través de técnicas grupales participativas :(Could not connect to host:http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Estudo de casos	Análisis crítico de datos y casos mediante participación grupal. :(Could not connect to host:http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración de un proyecto dirigido por el profesor y con actividad autónoma del alumno. :(Could not connect to host:http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	
Estudo de casos	
Aprendizaxe baseado en proxectos	

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Traballo tutelado	Resolución de tarefas	20	CG3 CE3 CE4 CT3
Estudo de casos	Resolución de un caso práctico	25	CG3 CE3 CE4 CT3
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización do proxecto	55	CG3 CE3 CE4 CT3

Other comments on the Evaluation

Estas puntuacións han de entenderse como a porcentaxe máxima aplicable a cada apartado, sendo exixido para aprobar a seguinte puntuación mínima en cada apartado: 10 + 10 + 30 respectivamente e unha porcentaxe total mínima do 50%

Os non aprobados presentaranse en segunda convocatoria nas datas establecidas.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Deaño, M., Como prevenir las dificultades del cálculo, Aljibe, 2000, Málaga

Deaño, M., Intervención Psicopedagógica en la Deficiencia Mental, Ediciones Gersam, 2001, Ourense

García, J.M., Pérez, J. e Berruezo, P., Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención, CEPE, 2002, Madrid

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

:(Could not connect to host:http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)

IDENTIFYING DATA**A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación**

Subject	A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación			
Code	O02M066V06253			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Puente Carracedo, Hipólito Barreira Arias, Alberto José			
Lecturers	Barreira Arias, Alberto José Puente Carracedo, Hipólito			
E-mail	abarreira@uvigo.es hpuente@cop.es			
Web				
General description	A materia □ A convivencia nos centros de secundaria e o traballo desde o departamento de orientación□, está integrada no módulo específico do Máster Universitario para o Profesorado de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. O contido desta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o estudante □futuro docente- ó tratar de responder a retos trascendentes que se dan habitualmente nos centros educativos e nas propias aulas. Dada a complexidade que se produce sobre a convivencia escolar é preciso dotar de recursos e asesorar aos docentes e demais persoal da comunidade educativa. O incremento dos problemas de conduta nas aulas, a detección de situacións de acoso e o deterioro do clima educativo nos centros escolares promoveu, nos últimos anos, unha importante corrente de traballo para a mellora da convivencia nos mesmos. Trataremos de formar nos fundamentos teóricos, legais e nos plans de actuación para a mellora da convivencia e a aprendizaxe escolar de cada comunidade e o coñecemento e formación para o desenvolvemento de propostas de intervención aplicadas a: mellora do sistema disciplinario (coa formación de equipos de mediación e tratamento de conflitos), xestión dos problemas da aula, optimización do proceso de ensino-aprendizaxe (a través da Aprendizaxe Cooperativa) e intervención individual (con actuacións específicas para situacións de acoso e victimización). Pretendemos que esta aprendizaxe potencie unha actitude colaborativa no ámbito da convivencia. Levarase a cabo un enfoque preventivo e promotor dun clima escolar enriquecedor e estimulante que facilite a adquisición de competencias e habilidades e a educación en valores. Esta asignatura pretende facilitar a reflexión e análise crítica sobre os procesos de interacción e convivencia na aula así como a aprendizaxe de técnicas e ferramentas de intervención psicosocial e tutorial para o futuro docente.			

Competencias

Code	Typology
CG7 Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber facer
CG8 Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.	• saber facer

CG9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos	• saber • saber facer
CG10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.	• saber facer
CG15	Informar e asesorar ás familias achega do proceso de ensino e aprendizaxe e sobre a orientación persoal, académica e profesional dos seus fillos.	• saber facer
CE1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.	• saber
CE5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.	• saber • saber facer
CE8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.	• saber facer
CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber facer
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	• saber facer
CE11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.	• saber
CE12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.	• saber facer
CE21	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.	• Saber estar / ser
CE28	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.	• saber facer
CE30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.	• saber facer
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe favorecedores da convivencia escolar	CG7 CE9 CE10 CE30 CT1 CT3
Informar e asesorar ás familias sobre diversas técnicas e estratexias favorecedoras da convivencia e da resolución pacífica de conflitos	CG15 CE12 CT1
Coñecer as características dos estudantes, así como os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro que permitan a identificación e reflexión crítica sobre as situacións conflitivas, e a súa resolución.	CG9 CE1 CE5 CT1 CT3
Coñecer e analizar diversos plans e proxectos relacionados coa convivencia escolar que forman parte do proxecto educativo de centro, participando na súa definición e desenvolvemento.	CG8 CG9 CE9 CT1
Adquirir experiencia na planificación, desenvolvemento e avaliación de programas para a mellora da convivencia escolar.	CG8 CG9 CG10 CE28 CT3
Adquirir e poñer en práctica diversas estratexias e habilidades que permitan unha intervención axeitada para a resolución de problemas de convivencia no contexto escolar: habilidades de pensamento e de decisión, habilidades sociais, dinámica de grupos, xestión democrática de normas, aprendizaxe cooperativo, mediación, negociación, educación emocional, educación en valores, etc	CG7 CG8 CG9 CG10 CG15 CE8 CE12 CE30 CT1

Coñecer as características das familias e comprender a súa función educadora na adquisición de competencias e aprendizaxes para a resolución pacífica de situacións conflitivas	CG15 CE10 CE11 CT1 CT3
Deseñar e realizar actividades formais e non formais que favorezan a aprendizaxe e as aportacións dos estudantes, nun bó clima escolar.	CG7 CG8 CG9 CG10 CG15 CE21 CT3

Contidos

Topic

- 1.-Educación para a convivencia e a igualdade.
- 2.-Análise da convivencia e a resolución de conflitos
- 3.-Problemas de adaptación e convivencia escolar: Marxinación, absentismo, rexeitamento, inadaptación, violencia e acoso escolar, inmigración e interculturalidade,etc.
- 4.-Dinámica do grupo clase
- 5.-Socialización e educación.
- 6.-As relacións sociais no grupo clase, conduta prosocial e habilidades sociais.
- 7.- Competencia emocional e social
- 8.-O traballo cooperativo e a interacción social. Técnicas de análises e dinamización grupal.
- 9.-O papel da familia en educación. Colaboración coas familias de Educación secundaria.
- 10.-Relación con outras institucións: servizos de saúde, servizos sociais.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	5	10	15
Presentación	2	4	6
Foros de discusión	0	5	5
Lección maxistral	10	20	30
Seminario	2	0	2
Actividades introductorias	1	0	1
Traballo	0	41	41

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio,proxecto... Pódese levar a cabo demaneira individual ou en grupo.
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricase/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	

Tests	Description
Traballo	

Avaliación			
	Description	Qualification	Evaluated Competences
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.	30	CE5 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE21 CE28 CE30 CT1 CT3
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	CE5 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE21 CE28 CE30 CT1 CT3
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.	10	CE5 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE21 CE28 CE30 CT1 CT3
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	50	CE5 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE21 CE28 CE30 CT1 CT3

Other comments on the Evaluation

- Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.
- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados na clase no momento oportuno. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua.
- O alumnado que non obteña unha avaliación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará baseada na riguroxidade e profundización dos coñecementos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% da nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

- Aguado, M.J., Prevención de la violencia y lucha contra la exclusión social desde la adolescencia, Injuve, 2004,
Aguado, M.J., Del acoso escolar a la cooperación en las aulas, Pearson, 2006,
Ainscow, M., Hacia las escuelas eficaces para todos, Narcea, 2001,
Alcántara, J.A., Cómo educar la autoestima, CEAC, 1995,
Alonso Tapia, J., Motivar para el aprendizaje, Edebé, 1997,
Armas, M., Prevención e intervención ante problemas de conducta, Wolters Kluwer, 2007,
Avilés, J.M., Bullying: El maltrato entre iguales. Agresores, víctimas y testigos en la escuela, Amarú, 2006,
Beane, A., Bullying. Aulas libres de acoso, Graó, 2006,
Bisquerra, R., Educación emocional y bienestar, Cisspraxis, 2005,
Boqué, C., Tiempo de mediación. Taller de formación de mediadores en el ámbito educativo, CEAC, 2005,
Calvo Rodríguez, A., Problemas de convivencia en los centros educativos, EOS, 2003,
Casamayor, G (Coord.), Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria, Graó, 1998,
Cava, M.J. y Musitu, G., La potenciación de la autoestima en la escuela, Paidós, 2000,
Cava, M.J. y Musitu, G., La convivencia en la escuela, Paidós, 2002,
Consellería de educación, Plan de convivencia do centro, Xunta de Galicia, 2007,
Consellería de Educación, Protocolo xeral de prevención, detección e tratamento do acoso escolar e ciberacoso, Xunta de Galicia, 2013,
Fernández, I., Prevención de la violencia y resolución de conflictos. El clima escolar como factor de calidad, Narcea, 1998,
Fernández, I., Guía para la convivencia en el aula, Cisspraxis, 2001,
Fiorenza, A., Niños y adolescentes difíciles, RBA-Integral, 2003,
Franco, V., La autoestima del profesorado, PPC, 2002,
Gallego, D. y Gallego, M.J., Educar la inteligencia emocional en el aula, PPC, 2004,
Gentil, C. y Laa, V., La astucia social, Alianza, 2000,
Gotzens, C., La disciplina escolar, ICE-HORSORI, 1997,
Jares, J., Pedagogía de la convivencia, Graó, 2006,
Machargo Salvador, J., Programa de actividades para el desarrollo de la autoestima, Escuela Española (Ed. Secundaria y Bachillerato), 1997,
Martínez, M. y Tey, A.(coord.), La convivencia en los centros de secundaria. Estrategias para abordar el conflicto, Desclee, 2003,
Moraleda, M., Educar en competencia social, CCS, 1999,
Moreno, J.C. y Luengo, F. (Coord.), Construir ciudadanía y prevenir conflictos, Wolters Kluwer, 2007,
Nardone, N., Giannotti, E. y Rocchi, R., Modelos de familia. Conocer y resolver los problemas entre padres e hijos, Herder, 2003,
Olweus, D., Conductas de acoso y amenaza entre escolares, Morata, 1998,
Ortega, R. y Del Rey, R., La violencia escolar. Estrategias de prevención, Graó, 2003,
Puentes Carracedo, H., A autoestima no ensino-unha resposta práctica ó fracaso escolar-, Nosa Terra, 2003,
Redorta, J., Obiols, M. y Bisquerra, R., Emoción y conflicto, Paidós, 2006,
Roca, E., Cómo mejorar tus habilidades sociales. Programa de autoestima, asertividad e inteligencia emocional, ACDE, 2005,
Segura Morales, M., ser persona y relacionarse. Habilidades cognitivas y sociales, y crecimiento moral, Narcea, 2002,
Torrego, J.(coord.), Mediación de conflictos en Instituciones Educativas: Manual para la formación de mediadores., Narcea, 2000,
Torrego, J. (coord.), Modelo integrado de mejora de la convivencia, Graó, 2006,
Urra, J., El pequeño dictador. Cuando los padres son las víctimas, La esfera de los libros, 2006,

Complementary Bibliography

- Díaz Aguado, M.J., Convivencia escolar y prevención de la violencia, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, 2003,
Faber, A. y Mazlish, E., Cómo hablar para que sus hijos estudien en casa y en el colegio, Medici, 2002,
Fernández, I., Prevención de la violencia y resolución de conflictos: el clima escolar como factor de calidad, Narcea, 1998,
Jares, J., Construir la paz, Xerais, 1996,
Martínez, J. B., La ciudadanía se convierte en competencia avances y retrocesos. En Gimeno J. y otros. Las competencias: ¿Qué hay de nuevo?, Morata, 2008,
Ortega, R., La convivencia: un modelo para la prevención de la violencia. En Moreno, A. (Eds.), La convivencia en las aulas: problemas y soluciones (p. 29-48) [Volumen de las Intervenciones del Congreso], Ministerio de Educación y Ciencia, 2006,

- Ortega,R., Las aulas de educación secundaria como espacio de convivencia y aprendizaje: relaciones interpersonales y gestión del grupo-clase. En Coll, C. (Coord.) Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la educac, Ministerio de educación / Graó, 2010,
-
- Peréz de Guzman, M^a. V. y Pérez Serrano, G., Aprender a convivir. El conflicto como oportunidad de crecimiento, Narcea, 2011,
-
- Salanova, M., Grau, R., Llorens, S. y Schaufeli, W.B, Exposición a las tecnologías de la información, burnout y engagement: el rol modulador de la autoeficacia relacionada con la tecnología., Vol.11, Revista de Psicología Social Aplicada, 69-90, 2001,
-
- Schaufeli, W.B., Salanova, M., Gonzalez-Roma, V. y Bakker, A., The measurement of burnout and engagement: A confirmatory factor analytic approach, Vol.3, Journal of Happiness Studies, 71-92., 2002,
-
- Torrego, J. (coord.), Resolución de conflictos desde la acción tutorial, Consejería de educación. Comunidad de Madrid., 2003,
-
- Torrego, J., La formación del profesorado ante los retos de la promoción de la convivencia y la prevención de la violencia escolar. En Moreno, A. (Eds.), La convivencia en las aulas: problemas y soluciones (pp. 40, Ministerio de Educación y Ciencia, 2006,
-
- Torrego, J. y Moreno, J., Convivencia y disciplina en la escuela: el aprendizaje de la democracia., Alianza Editorial, 2007,
-
- Trianes, V y Fernández-Figares, C., Aprender a ser personas y a convivir, Desclée, 2001,
-
- Vaello, J., Resolución de conflictos en el aula., Santillana, 2003,
-
- Vaello, J., Las habilidades sociales en el aula, Santillana, 2005,
-
- Vaello, J., Cómo dar clase a los que no quieren, Santillana, 2007,
-

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Formación Académica e Profesional**

Subject	Formación Académica e Profesional			
Code	002M066V06254			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Dpto. Externo			
Coordinator	Seoane Pérez, Emilia			
Lecturers	Ocampo Gomez, Camilo Isaac Seoane Pérez, Emilia			
E-mail	emiliasp@uvigo.es			
Web	http://http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	A función desta materia no currículo do Máster de Profesorado de Secundaria é a de afondar na comprensión do sentido que teñen as actividades que, de conformidade coa lexislación vixente, corresponden á orientación académica e profesional nos centros onde se imparte educación secundaria. Para ello se proporcionarán exemplos y se realizará una revisión bibliográfica de los especialistas en el área de conocimiento de Orientación Educativa y Profesional			

Competencias

Code	Typology
CG7 Diseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.	• saber facer
CG11 Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13 Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino	
CG15 Informar e asesorar ás familias achega do proceso de ensino e aprendizaxe e sobre a orientación persoal, académica e profesional dos seus fillos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.	
CG17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.	• saber facer • Saber estar / ser
CG18 Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos	
CE3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	• saber facer
CE4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.	• saber • saber facer
CE7 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.	• saber • saber facer
CE8 Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.	• saber facer • Saber estar / ser
CE10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.	• saber facer
CE24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.	• saber • saber facer
CE29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.	• saber facer
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer • Saber estar / ser
CT3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinares	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Adquirir a competencia profesional que permita exercer actuacións que conduzan a unha correcta orientación dos suxeitos que demanden ou necesiten esta intervención, tanto no ámbito académico como no profesional.	CG11 CG13 CG15 CG16 CG17 CG18 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CE12 CE24 CE29 CT1 CT3
Coñecer os diferentes modelos de orientación aplicables tanto no campo académico como profesional	CG13 CG18 CE7 CT1
Deseñar o Plan de Acción Titorial (PAT) e o Plan de Orientación Académica y Profesional (POAP) como parte integrante do proceso orientador e ser capaz de desenvolvelos e avalialos.	CG7 CG11 CG13 CG16 CG18 CE7 CE9 CE31 CT1
Orientar e apoiar no proceso de toma de decisións vocacionais dos suxeitos que demanden esa intervención	CG7 CG11 CG15 CG16 CE8 CE10 CE12 CT1 CT3
Valorar os recursos técnicos, materiais e institucionais dispoñibles para o exercicio da Orientación Académica e Profesional	CE10 CT1 CT3

Contidos

Topic	
1. Principios, modelos, metodoloxías e procesos de Orientación Académica.	1.1. Principios e modelos de Orientación Académica. 1.2. Procesos e metodoloxías de Orientación nos ámbitos escolares.
2. Deseño, desenvolvemento e avaliación de plans e programas de Orientación en contextos escolares e familiares.	2.1. Deseño, desenvolvemento e avaliación de plans e programas de Orientación en contextos escolares e familiares. 2.2. Plan de acción tutorial. 2.3. Orientación a alumnos con rendemento baixo sobre técnicas de estudo, plan de traballo individualizado, e entrevistas coas familias
3. O proceso de tomar decisións.	3.1. O proceso de tomar decisións. 3.2. Asesoramento sobre itinerarios educativos: optatividade, modalidades de bacharelato, ciclos formativos.
4. Principios, fundamentos e modelos de intervención en Orientación Profesional. Os procesos de toma de decisión vocacional. Madurez vocacional.	4.1. Principios e fundamentos da orientación profesional. 4.2. Modelos de intervención en Orientación Profesional. 4.3. Os procesos de toma de decisión vocacional. 4.4. Madurez vocacional, autoconocemento e elección de estudos e profesións.
5. Toma de decisións profesionais, transición á vida activa e inserción profesional. Información profesional.	5.1. Toma de decisións profesionais. 5.2. Transición á vida activa, currículo vitae (Europass), fontes de emprego. Proxectos europeos (guide my w@y). 5.3. Inserción profesional, exercicio libre da profesión, funcionariado, traballo por conta allea, traballo por conta propia, axudas gobernamentais. 5.4. Información profesional.
6. Programas de orientación profesional. Instrumentos e recursos. O plan de orientación académico profesional. O consello orientador.	6.1. Programas de orientación profesional. 6.2. Instrumentos e recursos de orientación profesional. 6.3. O plan de orientación académico profesional. 6.4. O consello orientador.
7. Orientación para a superación de hábitos sociais discriminatorios que condicionen o acceso a diferentes estudos e profesións.	7.1. Orientación para a superación de hábitos sociais discriminatorios que condicionen o acceso a diferentes estudos e profesións.

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8	24	32
Traballo tutelado	4	12	16
Aprendizaxe baseado en proxectos	4	12	16
Resolución de problemas de forma autónoma	4	24	28
Cartafol/dossier	4	4	8

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudiantado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrontan aos alumnos, traballando en equipo, a problemas abertos. Permiten adestrar, entre outras, as capacidades de aprendizaxe en cooperación, de liderado, de organización, de comunicación e de fortalecemento das relacións persoais.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas exercitando rutinas, aplicando fórmulas, algoritmos, procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Titoría en aula e despacho

Traballo tutelado	Titoría en aula e despacho
Resolución de problemas de forma autónoma	Titoría en aula e despacho
Aprendizaxe baseado en proxectos	Axuda titorial en aula e despacho
Tests	Description
Cartafol/dossier	Titoría en aula e despacho

Avaliación			
	Description	Qualification	Evaluated Competences
Lección maxistral	Observación e análise da información recollida, tratamento que o alumnado fai da mesma e actividades de resposta rápida que permiten seguir a atención e interese do alumnado. Por outra banda, leva a aplicación de preguntas escritas de resposta curta e longa sobre os contidos tratados para avaliar unha parte da súa asimilación.	20	CG11 CG13 CG15 CG18 CE4 CE7 CE8 CE9 CT1
Traballo tutelado	Actividades para a avaliación que inclúen tarefas, problemas ou exercicios prácticos a resolver na aula. O alumnado deberá dar resposta ás actividades expostas, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	15	CG11 CG13 CG15 CG16 CG17 CG18 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CE12 CE29
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Concretamente para deseñar, expor e defender unha proposta de plan de orientación académico-profesional (POAP). Conleva traballo de aula e autónomo.	30	CG7 CG11 CG15 CG16 CE8 CE9 CE10 CE12 CT1 CT3
Aprendizaxe baseado en proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita□	15	

Cartafol/dossier	Documento elaborado polo/a estudante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	20	CG11 CG15 CG17 CE3 CE4 CE7 CE24 CE31 CT1
------------------	---	----	--

Other comments on the Evaluation

1. Quen non acredítase a través dos medios expostos a adquisición e desenvolvemento das competencias enumeradas no presente documento haberá de someterse a unha proba posterior de avaliación, con preguntas de resposta curta e longa (véxase puntos 2 e 3) e presentar os traballos correspondentes para a acreditación daquelas competencias non avaliadas a través de proba de exame.
2. A asistencia é obrigatoria, polo que quen perda máis dun 15% da mesma deberá realizar unha proba de exame que constará de 10 cuestións, algunhas de resposta curta e outras de resposta longa, sobre os contidos da materia que se xulgará conforme aos criterios de logro das competencias e obxectivos da mesma. Asemade deberá entregar os traballos que lle encomende o profesor para avaliar as competencias que non poidan ser avaliadas mediante proba escrita de exame-
3. A proba terá lugar nas datas e horas que se sinalen pola dirección do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Álvarez, M., Orientación profesional, 2, Cedecs, 1998, Barcelona
 Bisquerra, R. (coord.), Modelos de orientación e intervención psicopedagógica, 2, Praxis, 2000, Barcelona
 Sobrado, L. y Cortés, A., Orientación Profesional. Nuevas perspectivas, 1, Biblioteca Nueva, 2009, Madrid
 Sobrado, L., Fernández, E. y Rodicio, ML, Orientación Educativa. Nuevas tendencias, 1, Biblioteca Nueva, 2010, Madrid
 Revista Española de Orientación y Psicopedagogía.,

Complementary Bibliography

Martín, E. y Solé, I. (coords.), Orientación educativa. Modelos y estrategias de intervención, Barcelona: Ariel., Ariel, 2006, Barcelona
 Romero, S., De gira hacia el trabajo : programa de orientación para la toma de decisiones y la transición a la vida activa para el final de la Educación Secundaria Obligatoria., 1, Aljibe, 2000, Archidona
 Revista de Investigación Educativa RIE,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106
 A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/O02M066V06253

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Formación Académica e Profesional/O02M066V06254

Subjects that it is recommended to have taken before

Orientación e Función Titorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA				
Prácticas Externas				
Subject	Prácticas Externas			
Code	O02M066V06301			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense); Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?option=com_content&view=article&id=24&Itemid=140&lang=es			
General description	As prácticas externas están orientadas a completar e reforzar as competencias asociadas ao título. Realizaranse nunha contorna laboral e profesional real relacionado con algún dos ámbitos da Educación.			

Competencias	
Code	Typology
CG3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	• saber • saber facer
CG5 Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.	• saber • saber facer
CG6 Diseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.	• saber facer
CG10 Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.	• saber facer
CG12 Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación	• saber facer
CG16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.	• Saber estar / ser
CE28 Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.	• saber facer
CE29 Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.	• saber • Saber estar / ser
CE30 Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.	• saber
CE31 Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.	• saber facer • Saber estar / ser
CT1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber facer
CT2 Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.	• saber • Saber estar / ser
CT3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Learning outcomes	Competences
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	
O alumnado será quen de planificar e avaliar materias correspondentes á especialización.	CG3 CG5 CG6 CG10 CG12 CG16 CE28 CE29 CE30 CE31 CT1 CT2 CT3

Contidos

Topic
Deseño de materias da especialidade
Elaboración de materiais e actividades
Aplicación de técnicas e estratexias de aprendizaxe en distintas etapas e cursos.
Análise da práctica educativa

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticas externas	150	0	150
Informe de prácticas externas	0	150	150

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Prácticas externas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. A titorización será levada a cabo por un docente do centro e un docente da universidade.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticas externas	O alumnado terá dous titores ou titoras que o apoiarán nesta materia. Un titor/a no centro de prácticas e un titor/a na universidade que será o seu titor/a de PAT

Avaliación

	Description	Qualification	Evaluated Competences
Prácticas externas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora	50	CG3 CG5 CG6 CG10 CG12 CG16 CE28 CE29 CE30 CE31 CT1 CT2 CT3

Informe de prácticas externas	Elaboración dunha memoria de prácticas na que se explique o paso polo centro de prácticas.	50	CG3
			CG5
	RESULTADOS DE APRENDIZAXE		CG6
	-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.		CG10
	-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.		CG12
			CG16
	-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora		CE28
			CE30
			CE31
			CT1
			CT2
			CT3

Other comments on the Evaluation

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- Feliz, T. y Ricoy, M.C., La formación inicial de los profesores de secundaria., Sanz y Torres., 2008, Madrid
- González, M. T., Escudero, J. M., Nieto, J. M. y Portela, A., Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares., Síntesis, 2011, Madrid
- Marco, B., Competencias Básicas: Hacia un nuevo paradigma educativo, Narcea, 2008, Madrid
- Perrenoud, Ph, Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar, Grao, 2007, Barcelona
- Perrenoud, Ph, Diez nuevas competencias para enseñar, Graó, 2004, Barcelona
- Sierra, B. y Pérez Ferra, M, La comprensión de la relación de la teoría-práctica: una clave epistemológica de la didáctica. Revista de Educación, 2007,
- Latorre, A., La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa, Grao, 2007, Barcelona

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Traballo Fin de Máster/V02M066V06401

Subjects that it is recommended to have taken before

- Aprendizaxe e Ensinanza dos Módulos das Familias Profesionais do Sector Servizos/V02M066V06226
- Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/V02M066V06102
- Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos/V02M066V06103
- Innovación Docente e Iniciación á Investigación na Formación Profesional/V02M066V06227
- A Formación Profesional/V02M066V06225
- Orientación e Función Titorial/V02M066V06101
- Sistema Educativo e Educación en Valores/V02M066V06104

IDENTIFYING DATA				
Traballo Fin de Máster				
Subject	Traballo Fin de Máster			
Code	O02M066V06401			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Type	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
General description	Materia orientada á realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalguna das liñas do módulo específico do máster, e estará relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.			

Competencias		
Code		Typology
CG4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.	• saber facer
CG6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.	• saber facer
CG10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.	• saber • saber facer
CG12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.	• Saber estar / ser
CE24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.	• saber • saber facer
CE26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.	• saber
CE27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.	• saber facer
CE29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.	• saber
CT1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.	• saber • saber facer
CT2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Learning outcomes	Competences

O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.

CG4
CG6
CG10
CG12
CG17
CE24
CE26
CE27
CE29
CT1
CT2

O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.

CG12
CG17
CE24
CE26
CE27
CE29
CT1
CT2

O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora

CG6
CG12
CE26
CE27
CT1
CT2

Contidos

Topic

Elaboración de un traballo de investigación no ámbito da educación secundaria

Planificación docente

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Presentación	1	0	1
Traballo tutelado	10	139	149

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Presentación	Realizarase por cada alumno ou alumna diante dun tribunal composto por 3 profesores do itinerario/especialidade correspondente ou do módulo común. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et. oportunos, cunha duración entre 10 y 15 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.
Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalgunha das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñarse ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado Traballo de investigación no ámbito da educación secundaria tutelado por un docente da titulación.

Avaliación

Description QualificationEvaluated Competencess

Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrolo orixinal nalguna das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.	70	CG4
	Encamiñárase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obrigatoria ou postobrigatoria.		CG6
	O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.		CG10
	RESULTADOS DE APRENDIZAXE:		CG12
	-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.		CG17
	-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.		CE24
	-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora		CE26
			CE27
			CE29
			CT1
			CT2
Presentación	Será realizada por cada alumno ou alumna diante dun tribunal. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/et.	30	CG4
	oportunos, cunha duración entre 8 y 10 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.		CG10
	RESULTADOS DE APRENDIZAXE:		CE24
	-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.		CE26
	-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.		CE29
	-O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como propoñer accións de mellora		CT1
			CT2

Other comments on the Evaluation

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Comisión para xulgar o Traballo Fin de Mestrado : elaboración, presentación e defensa do TFM: 100% da nota

- Calidade do documento escrito
- Pertinencia do contido exposto.
- Calidade da presentación oral.
- Capacidade para a súa defensa.
- Grao de resolución manifestado.
- Adecuación dos recursos e medios empregados na presentación, incluído o uso das TIC.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

APA, Manual de Publicaciones de la American Psychological Association, 3ª, Manual Moderno., 2010, México

Feliz, T., Rico, M. C. et al., The software for the content analysis: wrong, technical and artistic uses. Beyond Text: Video and other Medium Use in Qualitative Research (pp. 103-120), 2012,

Hernández, R., Fernández, C. & Baptista, P., Metodología de la investigación, McGraw-Hill., 2006, México

Flick, U., Introducción a la investigación cualitativa, Morata., 2004, Madrid

Mcmillanm, J. y Shumacher, S., Investigación educativa una introducción conceptual., Pearson., 2005, Madrid
Ricoy, M.C., Consideraciones sobre la construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa., Guadalbullón, 2009,

Recomendacións

Subjects that it is recommended to have taken before

Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102
Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/P02M066V06106
Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V06103
Formación Académica e Profesional/P02M066V06254
A Atención á Diversidade e a súa Intervención/P02M066V06252
A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/P02M066V06253
A Innovación e a Investigaicón Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar/P02M066V06107
Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas/P02M066V06105
Orientación e Función Titorial/P02M066V06101
Prácticas Externas/P02M066V06301
Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V06104

Other comments

É necesario superar tódalas materias da titulación para poder presentarse ao TFM.
